

TIIVISTELMÄ

**LUONNON
MONIMUOTOISUUS
KESTÄVÄN KEHITYKSEN
MAHDOLLISTAJANA**

Miksi biodiversiteetin turvaaminen
on tärkeää myös Suomen
kehityspolitiikassa?

Kehityspoliittisen toimikunnan analyysi, tammikuu 2021

**KEHITYSPOLIITTINEN
TOIMIKUNTA**

Luonnon monimuotoisuus kannattelee kestävää kehitystä

Luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteetti tarkoittaa maapallon lajien ja eliöyhteisöjen kirjoa sekä lajien sisäistä perinnöllistä vaihtelua. Vuonna 1992 solmitun biodiversiteettisopimuksen tavoitteena on suojella monimuotoisuutta ja vaalia biodiversiteetin osien kestävä käyttöä sekä huolehtia, että geenivarojen saatavuudesta koituvat hyödyt jakautuvat oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti maailmassa.

Tästä huolimatta luonnon monimuotoisuus hupenee erittäin huolestuttavasti – nopeammin kuin koskaan aiemmin ihmiskunnan historiassa. Sukupuuttouhan alla olevien lajien määrä kasvaa koko ajan, ja jo miljoona eläin- ja kasvilajia on vaarassa hävitä.

Luonnon monimuotoisuuden, ilmastonmuutoksen ja ruokaturvan nousevat haasteet sekä näiden ilmiöiden väliset ja niihin liittyvät kytkökset ovat keskeisiä teemoja myös Kehityspoliittiselle toimikunnalle (KPT), jonka tavoitteena on kestävä kehityksen globaalin ulottuvuuden vahvistaminen suomalaisessa päätöksenteossa ja kansainvälisessä vaikuttamisessa.

KPT julkaisee meneillään olevalla toimikaudella kolme aihepiiriä käsittelevää analyysiä, joista ensimmäinen tarkastelee luonnon monimuotoisuutta. Julkaisun valmisteluun on osallistunut KPT:n jäsentahoista koottu asiantuntijaryhmä. Sen tehtävänä oli tarkastella tietoperustaisesti luonnon monimuotoisuuden merkitystä ja roolia suomalaisessa kehityspoliitikassa sekä laatia suosituksia kestävä kehityksen ja kehityspoliitikan päätöksentekoon.

Biodiversiteettikadon jatkuminen yhdessä ilmastonmuutoksen etenemisen, eriarvoisuuden lisääntymisen ja jäteongelman kanssa uhkaa estää YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden eli Agenda 2030:n toteutumisen. Kaikki 17 tavoitetta ovat toisistaan riippuvaisia. Jos esimerkiksi biodiversiteettikadon pysäyttämässä ei edisty, köyhyyden tai nälänhädän poistaminen ei etene alueilla, joilla ihmiset ovat hyvin riippuvaisia ekosysteemien tarjoamista palveluista.

Monimuotoinen luonto tuottaa meille kaikille ruokaa, energiaa, lääkkeitä ja muita

välttämättömiä hyödykkeitä. Se myös ylläpitää ilman laatua, metsien hyvinvointia, puhdasta vettä ja maaperää sekä tuottaa elinkelpoisen ilmaston. Luonnon monimuotoisuuden häviäminen on myös monin tavoin yhteydessä erilaisiin terveysuhkiin, kuten esimerkiksi eläinperäisten tartuntatautien yleistymiseen.

Kehitysrahoituksesta vain pieni osa menee ympäristöasioihin

Suomen kehityspolitiikan neljästä painopistealueesta yksi korostaa ilmastonmuutokseen sopeutumista ja hillintää sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä. Painopistealueesta huolimatta kehitysrahoitusta ei ole kohdennettu kovinkaan merkittävästi ympäristöasioihin. Biodiversiteettiin suuntautunut rahoitus on ollut voimakkaassa laskussa vuodesta 2011 lähtien. OECD:n vuonna 2017 tekemä vertaisarvio nosti esiin, että Suomen kehitysrahoituksesta suuntautui ympäristösektorille vuonna 2015 17 prosenttia, kun tuki OECD-maissa keskimäärin oli 27 prosenttia. Raportissa suositeltiin Suomea hyödyntämään sukupuolten tasa-arvotyön mallia, jotta myös ympäristö- ja ilmastoasiat huomioidaan kehityspolitiikassa läpileikkaavasti.

Pääosa Suomen biodiversiteettiin kohdistamasta rahoituksesta on monenkeskistä rahoitusta, joka voidaan kansainvälisten organisaatioiden kautta, erityisesti maailmanlaajuiselle ympäristörahasolle (GEF). Myös kansalaisjärjestöjen työtä tuetaan. Kahdenvälisessä yhteistyössä biodiversiteetin osuus on ollut hyvin vähäinen viime vuosina.

Biodiversiteettiin suuntautunut rahoitus on ollut voimakkaassa laskussa vuodesta 2011 lähtien.

Näin voimme vahvistaa biodiversiteettiä kehityspolitiikassa

Monet tärkeät kestävä kehityksen tavoitteet, kuten köyhyyden ja nälän vähentäminen, terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen, puhdas vesi, kestävä energia sekä luonnon monimuotoisuuden häviämisen estäminen, voidaan saavuttaa yhdessä. Se vaatii olemassa olevien politiikkojen ja säädösten tehokkaampaa toimeenpanoa sekä järjestelmätason muutoksia.

Kulutuksen ja jätteiden vähentäminen sekä tuotantotapojen kehittäminen ovat olennaisia paitsi kestävyuden, myös sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi. Ruokajärjestelmien uudistaminen, maankäyttöön perustuvat ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämistoimet, tasapainoisen väestökehityksen edistäminen, luontopohjaisten ratkaisujen käyttö ja globaalin talousjärjestelmän uudistaminen ovat esimerkkejä

toimista, joita tarvitaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi, mukaan lukien biodiversiteetin suojeleminen. Lisäksi luonnonsuojelualueiden ylläpitäminen ja niiden lisääminen sekä ihmisten muokkaamien elinympäristöjen ennallistaminen ovat keskeisiä toimia.

KPT:n asiantuntijaryhmän mielestä luonnon monimuotoisuus on nostettava yhdeksi Suomen keskeisistä teemoista kansainvälisessä vaikuttamistyössä, kuten esimerkiksi Suomen korostamat naisten ja tyttöjen sekä vammaisten ihmisten oikeudet. Suomen tulee myös tukea kehittyviä maita biodiversiteettiä koskevien sopimusten toimeenpanossa.

Lisäksi on tärkeää, että luonnon monimuotoisuus ja ympäristön suojeleminen sisällytetään seuraavaan kehityspolitiikan ylivaalikautisia periaatteita linjaavaan selontekoon sekä kehityspolitiikan läpileikkaavana tavoitteena että neljännen kehityspoliittisen painopistealueen keskeisenä teemana. Näin varmistetaan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen kaikessa kehitysyhteistyössä.

Biodiversiteetin suojeleminen ja kestävä käyttö linkittyvät moniin kestävän kehityksen tavoitteisiin, kuten tasapainoiseen väestökehitykseen, ruokaturvaan, köyhyyden vähentämiseen sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. KPT:n asiantuntijaryhmän mielestä Suomen tulee edistää kansainvälisessä vaikuttamistyössään näiden yhteyksien tunnistamista, koska biodiversiteetin suojeleminen ja terveet ja hyvinvoivat ekosysteemit myös edesauttavat ruokaturvan saavuttamista ja köyhyyden vähentämistä sekä hillitsevät ilmastonmuutosta että auttavat siihen sopeutumista.

Lisäksi Suomen tulee nostaa suoraa rahoitusta ympäristösektorille ja monimuotoisuuden suojelemaan eri rahoitusinstrumenteissa sekä huomioida Suomen kaikessa kehitys- ja ilmasto- ja ympäristörahoituksessa vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle.

